

Hárskúttól és Pénzesgyőrtől egyaránt 5-5 km-re fekszik. Mindkét községbe a menetrend szerinti Volán-járatokkal lehet eljutni Veszprémből ill. Pápa vagy Zirc felől. (A Budapest irányából vonaton érkezők csomagjainak szállítását biztosítjuk Márkó vasútállomás és Rák-tanya között.)

Az elszállásolás betonozott aljú sátrakban történik, alvás emeletes faágyakban. Hálóztsákókat, takarókat korlátozott számban biztosítunk (kb. 50 főig). Tisztálkodási lehetőség a Dimitrov Művelődési Központ kezelésében lévő házban van (melegvíz is). Napi háromszori étkezést biztosítunk. A tábor részvételi díja 1200 Ft, mely az étkezést és a programokon való részvételt foglalja magában. A saját sátorral érkezők számára sátorhelyek a tábor melletti füves térségen található.

A Meteor '89 tábor az Uránia Csillagvizsgáló, a veszprémi Dimitrov Művelődési Központ, a TIT Csillagászati és Űrkutatási Választmánya és a Magyar Csillagászati Egyesület támogatásával szerveződik. Az írásbeli jelentkezéseket a következő címre kérjük: Mizser Attila, Uránia Csillagvizsgáló, 1253 Budapest, Pf. 36. A jelentkezési határidő május 15. Visszaigazolás után befizetési csekket és tájékoztatót küldünk.

MIZSER ATTILA - HORVÁTH FERENC

Kis képtelen csillagászat

I. A csillagászat tárgya

Az első csillagászok Kínában és Ógörögországban keletkeztek. Ismerték a csillagokat, hiszen szükség volt a hajózásnál az időjárásra.

A csillagász fő műszere az obszervatórium és a refraktórium. Háromféle teleszkóp van; úgy mint a teleszkóp, a telegráf és a peniszkuszos távcső. Távcsövekkel testeket vizsgálnak. Velük ismerik meg a

csillagokat közelebből.

A csillagászok csillagvizsgálókban terülnek el. Legfontosabb csillagvizsgálók: a Krími Obszervatórium és a Pulkovói Konzervatórium.

A XV—XVI. század a kereskedelem fejlődésének és a földrajzi szélesség fokozódásának kora volt. Ekkor élt Kopernikusz, akinek a nagyítója igen kicsire nagyította a csillagokat. Ő volt az, aki egy húrra súlyt akasztott. Forradalmi fölfedezésével csapást mért a mozdulatlan Földre.

Galileo Galilei 1564-től 1642-ig született. Elkészítette saját készítésű távcsövet és azt fölállította az égre. Felfedezte a Vénusz frázisait, a napfoltokat és napvilágra hozta a Holdon a hegyeket. Ezután megtagadta elvét.

Giordano Brunót máglyán elégették és még súlyos büntetést is róttak ki rá.

Deleléskor a csillag a legmagasabbra hág az égen. A deklináció a csillag légi útja. Rektaszenczióknak a csillagok elhullását nevezzük.

A bolygópálya pontjainak alakja függ a pálya pontjaiban mért kilengéstől.

Newton dolgozta ki az általános tömegvonzás törvényének tervezetét.

Kepler III. törvénye: két bolygó pontosságának négyzete úgy aránylik, mint pályájuk négyzete felének a köbe.

II. A Naprendszer

A Föld saját pályája körül forog. A Föld forgását fényesen bizonyítja Foucault inge, amely az Izsák székesegyházban van felakasztva.

A Földnek van légköre, mert ha nem lenne, róla csak úgy minden lepotyogna a világűrbe.

A Föld körül kering a Hold. Régebben azt gondolták, hogy rajta fizikai feltételek nincsenek. Ma már tudjuk, hogy ott fizikai feltételek vannak. Azokat távcsövekkel és górcsővel figyelik. A Holdnak van hőmérséklete. Rajta egy hegyet

Kopernikusz gyűrűjéről neveztek el.

A Nap körül számos bolygó kering a Galaktikában. Ezek a Merkúr, Vilnius, Föld, Mars, a Jovilej, Szatirnosz, Ulánus, Neptunusz és Kronton.

A Merkurnak nincs légköre, de az ezerszer ritkább a földinél. A Neptunuszt íróasztalon fedezték fel egy tükrös segítségével.

A kisbolygók régen egy nagyot alkottak. Az elsőt Ceres fedezte fel.

Az üstökösök úgy keletkeznek, hogy egy bolygó szétrobban és forró kövek hullanak a Földre. Van fejük meg farkuk. Az üstökös feje gőzzel van tele. Régen az üstököst veszjelnek tekintették, de ez, sajnos, tévhitnek bizonyult. Ha egy üstökös lecsapódik, darabokra hullik és hideg. A meteorok a világűrben cikáznak.

III. A Nap és a csillagok

A Nap légkörében három réteg van: foto-szféra, gonosz-szféra és napkorona. A Napon papfoltokat látunk. A napfoltok úgy keletkeznek, hogy megjelenik kettő, ezek azután elszaporodnak. A naptevékenység hatással van az emberi szívekre. A napszél protonjai a neutronok hasadákaiban keletkeznek.

A Napból hidrogén áramlik ki. Ez összekeveredik a többi gázokkal és létrejön a légüres tér.

A csillagokat már az ókorban fényrendeletekkel szabályozták.

Amikor egy óriáscsillag felrobban, belőle sok kicsi csillag születik. Az óriáscsillagok erősen izagnak. A cepheidák (rövid periódusú cefetek) változása befolyásolja a fotoszintézist.

A szupernóvák elavult csillagok. Ezek robbanó hatásúak. A szupernóva robbanásánál felgyorsul és kirepül a pályájáról.

Villám Herschel összeállította a csillagok és a gáz ködök kódexkönyvét. A Naprendszer a Lyra felé mozog. Ezt Herkules fedezte fel.

A vörös galaxisok a távolság eltolódásával növekednek. A nyúlt halmazokat és spinégalaxisokat teleszkóppozzák.

Tanulók aranyköpéseiből és dolgozataiból összeállította Palkó Gyula (Csap, Szovjetunió)

Fotómelléklet

1. Hold. 1984.01.27., Meniscas+ 1,3x-os Barlow, 2,5 s expozíció okulárprojekcióval, Fortepan 100 filmre. (Kovaliczky I.)
2. Hold. 1988.05.27., 100/1000 AS refr., 8x-os nyújtás, 1 s exp., Ilford HP5 film. (Farkas László)
3. Hold. 1988.01.11. 150/1400-as Newton refl.+fókuszkétszerező. (Novák András, Balatonrendes)
4. 80/500-as Zeiss AS refraktor sajátfókuszú vezetéssel (Iskum J.).
5. Szeiber Károly 2,8/50-es Tessar meteorkamerája
6. Berkó Ernő Saulter-órás mechanikája
7. Sári Gyula iránytűs túraasztrográfja.
8. Sári Gyula tojásfőző órával hajtott túraasztrográfja.
9. A rimaszombati csillagvizsgáló 15 cm-es Zeiss Coudé refraktora.
10. Horváth Tibor all-sky kamerája (200 mm-es főtükörrel)
11. A Fiastyúk és a Jupiter 1988. dec. 6-án. 4 perc exp. Orwo NP 27 filmre 4/200-as objektívvel (Szauer Ágoston).

CÍMLAPUNKON

Iskum József napfotója látható. Készült 1989. 01.15-én, 14:05 UT-kor, 155/1035-ös Newton távcsővel (+Barlow-háromszorozó) Szűrős: sárga IF, film: MA 8, expozíció: 1/1000 s. A fotó vékony cirrusfelhőzeten keresztül készült.